

ศึกษา จริยาวัตรงาม จากพระวินัยในพระไตรปิฎก

นิตยา ธัญญาณิชย์*

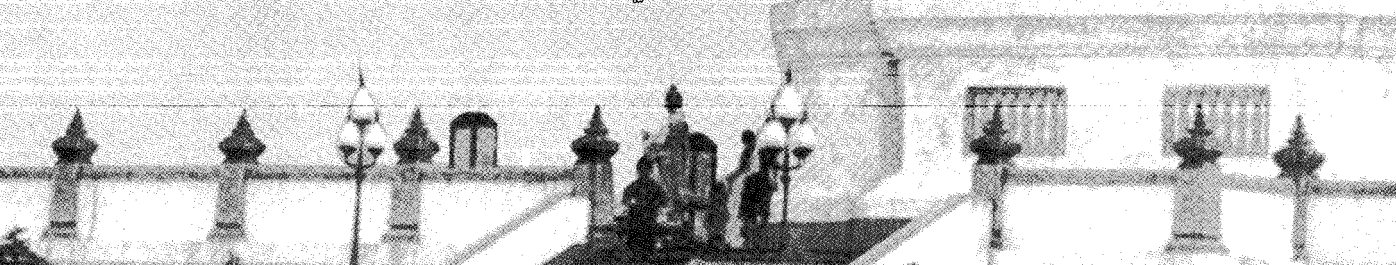
ไตรปิฎก คือ คัมภีร์ หรือ ตำราทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักในการสั่งสอนพระไตรปิฎกเป็นที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไว้ 3 หมวดด้วยกัน คือ

1. หมวดวินัย รวบรวมเกี่ยวกับวินัย หรือศีลของภิกษุและภิกษุณี
2. หมวดสูตรตันตปิฎก รวบรวมเกี่ยวกับพระธรรมเทศนาทั่ว ๆ ไป
3. หมวดคอกัถัมมปิฎก รวบรวมธรรมะล้วน ๆ หรือ ธรรมะที่สำคัญ

เดิมทีการศึกษาคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา สืบทอดกันมาโดยวิธีการท่องจำ ภายหลังเมื่อมีการใช้ตัวอักษร จึงมีการสังคายนา หรือ จัดระเบียบหมวดหมู่ และจารึกเป็นตัวอักษร รวมทั้งมีการพิมพ์เผยแพร่ตั้งในปัจจุบัน

พระพุทธเจ้า ผู้เป็นองค์พระศาสดา ทรงถือกำเนิดในวรรณะกษัตริย์ ทรงได้รับการอบรมเรื่องวัตรปฏิบัติตามแนวประเพณีของบุคคลที่ถือว่าเป็นบุคคลชั้นสูง ยิ่งเมื่อพระพุทธองค์ตรัสรู้พระธรรม วิธีปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างไปสู่ทางแห่งการหลุดพ้นทุกข์ จึงเป็นไปโดยสාරวม เรียบง่าย และงดงาม

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ,รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันราชภัฏสงขลา

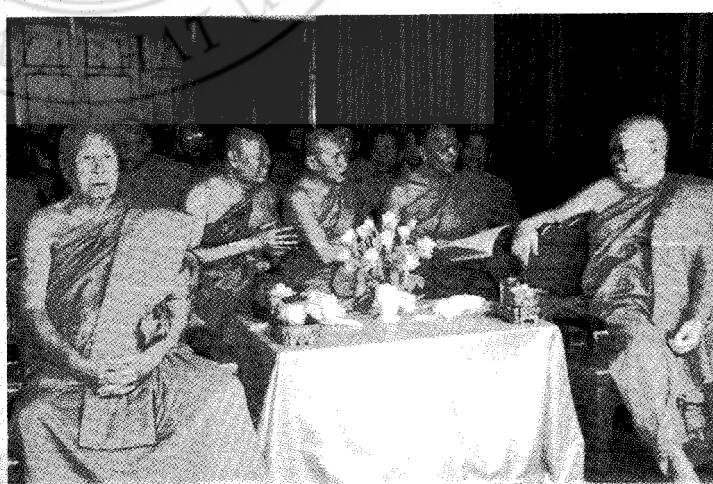

ในการประกาศพระพุทธศาสนา มีบุคคลจากทุกชั้นวรรณะมีจิตเลื่อมใส เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุ แต่พระภิกษุที่มาจากวรรณะและครอบครัวที่แตกต่างกัน ก็มีวัตรปฏิบัติหรือกิริยามารยาทที่แตกต่างกัน พระพุทธองค์จึงทรงอบรมและกำหนดกิริยามารยาท การประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุทั้งหลายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

กฎเกณฑ์ กติกา ในสังคัมพระภิกษุสมัยพุทธกาล จึงมีอยู่มากมายเพื่อความเรียบร้อยเรียบร้อยของสังคัม ไม่รบกวนหรือทำความไม่สบายกายไม่สบายใจแก่บุคคลอื่น ๆ พระภิกษุมีกติกา คือ ศีล 227 ข้อ ที่ต้องปฏิบัติให้ครบถ้วน การกำหนดกติกาหรือกฎ เป็นการกำหนดหรือบัญญัติตามหลังพฤติกรรมที่เห็นว่าไม่เหมาะสม ทำแล้วเกิดผลเสียหายต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น ต่อส่วนรวม เช่น

การกำหนดปาราชิกสิกขาบทที่ 1 เนื่องจาก สุทินนะ บุตรเศรษฐี ชาวกลันเทะ พร้อมด้วยเพื่อน ๆ เดินทางผ่านไป เห็นพระพุทธเจ้ากำลังแสดงธรรม จึงแวะเข้าไปฟัง เกิดความเลื่อมใส จึงกราบทูลขอบวชในพระพุทธศาสนา แต่พระศาสดายังไม่ทรงอนุญาตให้บวช เพราะบิดามารดายังไม่อนุญาต สุทินนะจึงกลับไปขออนุญาตต่อมารดา บิดา แต่ไม่ได้รับอนุญาต จึงอ้อนวอนถึง 3 ครั้ง ก็ยังไม่ได้รับอนุญาต สุทินนะจึงนอนลงกับพื้นอดอาหารถึง 7 วัน บิดามารดาอ้อนวอนให้เลิกความตั้งใจ ก็ไม่ยอม เพื่อน ๆ มาช่วยอ้อนวอนก็ไม่ยอม ในที่สุดเพื่อน ๆ หันมาอ้อนวอนให้บิดามารดาของสุทินนะอนุญาต ก็ได้รับอนุญาต สุทินนะจึงออกบวช ประพฤติปฏิบัติเคร่งครัดอยู่ในแคว้นวัชชี

ต่อมาที่แคว้นวัชชีเกิดเหตุพิภิกษภัย ญาติและบิดามารดาจึงนิมนต์ไปฉัน และนำทรัพย์สมบัติมาล่อให้สึก แต่พระสุทินนะก็ไม่ยอมสึก ต่อมามารดาพระสุทินนะระจอนภริยาของพระสุทินนะ (ตั้งแต่สมัยยังไม่ได้บวช) มีระดู ได้กำหนดจะมีบุตรได้ จึงพานางไปหาพระสุทินนะที่ป่ามหาวัน ชวนให้สึกอีก พระสุทินนะไม่ยอม มารดาจึง

กล่าวว่าถ้าไม่สึกก็ขอพิชพันธุไว้สืบสกุล ครั้งนั้นยังไม่มีกัมมัญญัติ วินัยห้ามเสพเมถุน พระสุทินนะเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ทำเพื่อให้มี บุตรสืบสกุล จึงเสพเมถุนด้วยภริยาของตน ซึ่งต่อมานางก็ตั้งครรภ์ และคลอดบุตร ได้ชื่อว่า พิช ต่อมาทั้งมารดาและบุตรออกบวชสำเร็จ หมดผลทั้งสองคน

ฝ่ายพระสุทินนะ หลังจากร่วมเสพเมถุนตามที่มารดาขอร้อง เกิด ความไม่สบายใจขึ้นภายหลังถึงขนาดชুবผอม ภิกษุทั้งหลายทราบความ พากันติเตียน และนำความกราบทูลพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเรียก ประชุมสงฆ์ ทรงได้สวนเรื่องราวนั้น ทรงติเตียนแล้วบัญญัติสิกขาบท ห้ามมิให้ภิกษุเสพเมถุน ทรงปรับอาบัติปาราชิกแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด (พระ ไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน 2525 :140-141) ส่วนพระสุทินนะ ไม่ ต้องอาบัติ เพราะเป็นต้นบัญญัติ ไม่มีการปรับอาบัติย้อนหลัง

นอกจากกฎเกณฑ์ ซึ่งต้องยึดปฏิบัติ หากไม่ปฏิบัติจะต้องรับ โทษตามแต่กรณีแล้ว ยังมีบทบัญญัติว่าด้วย วัตรและจรรยา มารยาทที่ ภิกษุจะต้องศึกษาเพื่อปฏิบัติ แม้ในตัวยกขาบท จะไม่ได้ปรับอาบัติไว้ เพียงแต่กล่าวว่า ภิกษุพึงทำความศึกษาว่าเราจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ หรือ ไม่ทำอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ในคำอธิบายท้ายสิกขาบทระบุว่า ถ้าทำเข้า ต้องอาบัติทุกกฏ (ซึ่งแปลว่า ทำชั่ว) พร้อมทั้งแสดงลักษณะที่ไม่ต้อง อาบัติไว้ด้วย

ข้อวัตรและจรรยา มารยาทที่ภิกษุจะต้องศึกษานี้ จำแนกเป็น เรื่อง ๆ ดังนี้

หมวดว่าด้วยความเหมาะสมแก่สมณเพศ มี 26 สิกขาบท
จำแนกเป็น

1. การแสดงออกทางกิริยา

1.1 การแต่งกาย

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักนุ่งให้ เป็นปริมณฑล (เบื้องล่างปิดเข้า เบื้องบนปิดสนิท ไม่ห้อยไปข้าง หน้าข้างหลัง)

สิกขาบทที่ 2 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักห่ม ให้เป็นปริมณฑล (ให้ชายผ้าเสมอกัน ไม่ห้อยไปข้างหน้าข้างหลัง)

สิกขาบทที่ 3 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักปกปิด ไปด้วยดีไปในบ้าน (คือไม่เปิดกาย)

สิกขาบทที่ 4 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักปกปิด ไปด้วยดี นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 9 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เวิก ผ่าไปในบ้าน (คือ ไม่ยกผ้าขึ้นด้านเดียวหรือสองด้าน)

สิกขาบทที่ 10 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เวิก ผ่านั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 23 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
เอาผ้าคลุมศีรษะไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 24 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
เอาผ้าคลุมศีรษะนั่งในบ้าน

ความเหมาะสมในการนุ่งห่มจีวร พระพุทธองค์ทรงกำหนด
ให้ปกปิดร่างกายในส่วนที่ควรปกปิดให้มีมิติชัดเจนเรียบร้อย ส่วน 2 สิกขา
บทท้ายกำหนดไม่ให้เอาผ้าคลุมศีรษะเมื่อเดินเข้าไปในบ้านเรือน แม้
นั่งในบ้านเรือนแล้วก็มิให้คลุมศีรษะ เพื่อแสดงตนอย่างเปิดเผยว่า
เป็นภิกษุ ไม่ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงเข้าใจผิดว่าเป็นใครอื่น

1.2 ท่าทาง

สิกขาบทที่ 5 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจัก
สำรวมด้วยดี ไปในบ้าน (คือไม่คะนองมือ คะนองเท้า)

สิกขาบทที่ 6 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจัก
สำรวมด้วยดี นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 15 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
โคลงกาย ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 16 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
โคลงกาย นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 17 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
ไกวแขน ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 18 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
ไกวแขน นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 19 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
สั่นศีรษะ ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 20 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
สั่นศีรษะ นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 21 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
เอามือค้ำกาย ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 22 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
เอามือค้ำกาย นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 25 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
เดินกระหย่งเท้า ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 26 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
นั่งรัดเข้าในบ้าน

เรื่องท่าทาง การเดินการนั่ง ที่กล่าวในสิกขาบทที่ 5 และ 6
น่าจะกินความได้ครบถ้วนหมดจด เพราะคำว่า สำรวม บอกชัดว่า ต้อง
ดำรงกายให้สงบทั้งการเดิน และการนั่ง แต่ภิกษุผู้ประพฤติปฏิบัติคง
ยังเดิน นั่ง ด้วยอาการต่าง ๆ ที่ดูแล้วไม่งาม ไม่สำรวม พระพุทธ
องค์จึงทรงกำหนดเจาะจงถึงกิริยาที่ไม่พึงทำในขณะที่เดินหรือนั่งเอาไว้
อย่างชัดเจน ในสิกขาบทที่ 15 - 26

1.3 สายตา

สิกขาบทที่ 7 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตา
ทอดลง ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 8 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตา
ทอดลง นั่งในบ้าน

ขณะเข้าไปในบ้านเรือน และเมื่อนั่งในบ้านเรือนแล้ว พระพุทธ
องค์ทรงกำหนดไว้ ไม่ให้ภิกษุสอดสายสายตามองไปทางโน้นทางนี้
เหมือนกับสำรวจ หรือค้นหาอะไร

2. การแสดงออกทางวาจา

สิกขาบทที่ 11 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
หัวเราะเสียงดัง ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 12 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
หัวเราะเสียงดัง นั่งในบ้าน

สิกขาบทที่ 13 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
พูดเสียงดัง ไปในบ้าน

สิกขาบทที่ 14 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่
พูดเสียงดัง นั่งในบ้าน

ในหมวดความเหมาะสมแก่สมณเพศ ทรงกำหนดการ
แสดงออกของภิกษุในเรื่องการสำรวมกายและวาจา นั่งห่มสำรวม เดิน
นั่ง พูดก็สำรวม มุ่งให้กายสงบ วาจาสงบ

หมวดว่าด้วยการฉันอาหาร มี 30 สิกขาบท

1. การรับบิณฑบาต

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาต
โดยเคารพ

สิกขาบทที่ 2 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักแลดูแต่ใน
บาตร รับบิณฑบาต

สิกขาบทที่ 3 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาต
พอสมส่วนกับแกง (ไม่รับแกงมากเกินไป)

สิกขาบทที่ 4 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาต
พอเสมอขอบปากบาตร

2. การฉัน

สิกขาบทที่ 5 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันบิณฑบาต
โดยเคารพ

สิกขาบทที่ 6 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักแลดูแต่ใน
บาตร ฉันบิณฑบาต

สิกขาบทที่ 7 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันบิณฑบาต
ไปตามลำดับ (ไม่ชุดให้แหง)

- ลักษณะที่ 24 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดั่งจับ ๆ
- ลักษณะที่ 25 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดั่งชูด ๆ
- ลักษณะที่ 26 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียมือ
- ลักษณะที่ 27 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียบาตร
- ลักษณะที่ 28 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียริม

ฝีปาก

3. กิริยาเนื่องด้วยการฉัน

ลักษณะที่ 10 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาข้าวสุก
ปิดแกงและกับ ด้วยหวังจะได้มาก

ลักษณะที่ 11 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เจิบใช้ จักไม่
ของแกงหรือข้าวสุกเพื่อประโยชน์แก่ตนมาฉัน

ลักษณะที่ 12 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่มองดู
บาตรของผู้อื่นด้วยคิดจะยกโทษ

ลักษณะที่ 15 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่อำปาก
ในเมื่อคำข้าวยังไม่ถึง

ลักษณะที่ 29 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือ
เปื้อนจับภาชนะน้ำ

ลักษณะที่ 30 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาน้ำ
ล้างบาตรมีเมล็ดข้าวหลงในบ้าน

ภิกษุ คือ ผู้ขอ อาหารที่ฉันก็ได้มาจากการขอโดยออกบิณฑบาต การรับบิณฑบาตจึงควรรับโดยเคารพ คือ สำนึกในความตั้งใจดีมีเมตตาของผู้ให้ การฉันอาหารก็ให้ฉันโดยสำรวมระวัง รวมทั้งไม่ให้เฟ่งโทษ คือมองดูภิกษุอื่นเพื่อจับผิด ตลอดจนคำนึงถึงการรักษาความสะอาด การบัญญัติสิกขาบทเท่ากับกิริยามารยาท จึงเป็นการปรับจรรยาวัตรของภิกษุที่มาจากต่างครอบครัวและต่างวรรณะ ให้มีความเรียบร้อยสำรวมเป็นมาตรฐานเดียวกัน

หมวดว่าด้วยการแสดงธรรม มี 16 สิกขาบท

ในเรื่องการสอนหรือการแสดงธรรม พระพุทธองค์ทรงบัญญัติลักษณะที่ไว้มิให้สอนพร่ำเพรื่อ โดยไม่ดูกาล เทศะ และบุคคล ดังนี้

1. ไม่แสดงธรรมแก่บุคคลที่มีอาวุธหรือสิ่งที่ใช้แทนอาวุธได้

น่าจะเป็นเพราะในสมัยพุทธกาล การเผยแพร่พระศาสนาในท่ามกลางบุคคลที่ยังไม่ศรัทธา ไม่เข้าใจในพุทธศาสนา หากกล่าวธรรมไม่สอดคล้องกับจริตของผู้ฟัง หรือผู้ฟังไม่เห็นด้วย ผู้ฟังอาจทำอันตรายแก่ภิกษุผู้แสดงธรรม อนึ่ง บุคคลผู้ถืออาวุธย่อมมีใจใฝ่ร้อน ยังไม่เหมาะแก่การสดับธรรม พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติลักษณะที่ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่มีร่มในมือ

ลักษณะที่ 2 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่มีไม้พลองในมือ

ลักษณะที่ 3 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่มีศีลตรา (ของมีคม) ในมือ

ลักษณะที่ 4 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่มีอาวุธ (ของชำรุด หรือยิงไม่ได้) ในมือ

2. ไม่แสดงธรรมแก่บุคคลที่ไม่พร้อมที่จะน้อมรับธรรม ไม่แสดงอาการสำรวมเพื่อรับฟังธรรม

ลักษณะที่ 5 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่สวมเขียงเท้า (รองเท้าไม้)

ลักษณะที่ 6 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่สวมรองเท้า

ลักษณะที่ 7 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่ไปในยาน

ลักษณะที่ 8 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่อยู่บนที่นอน

ลักษณะที่ 9 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่นั่งรัดเข่า

ลักษณะที่ 10 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ที่ โปกศีระชะ

ลักษณะที่ 11 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่คลุมศีระชะ

ลักษณะที่ 12 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งอยู่บน
แผ่นดิน จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่นั่งอยู่บนอาสนะ (ผ้าหรือ
เครื่องปูนั่ง)

ลักษณะที่ 13 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งอยู่บน
อาสนะต่ำ จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่นั่งบนอาสนะสูง

ลักษณะที่ 14 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรายืนอยู่ จัก
ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่นั่งอยู่

ลักษณะที่ 15 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปข้าง
หลัง จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่เดินไปข้างหน้า

ลักษณะที่ 16 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปนอก
ทาง จักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ที่ไปในทาง

หมวดเบ็ดเตล็ด มี 3 ลักษณะ

ลักษณะที่ 1 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่
ยืนถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ

สิกขาบทที่ 2 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่
ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนน้ำลายลงในของเขียว (พืชพันธุ์ไม้)

สิกขาบทที่ 3 ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่ถ่าย
อุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนน้ำลายลงในน้ำ

การห้ามภิกษุยื่นถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ เพื่อให้สำรวจมอิริยาบถ
ขณะขับถ่าย จำกัดพื้นที่รองรับของเสียในร่างกาย ไม่ให้แปดเปื้อนในวง
กว้าง

ส่วนการไม่ให้ ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนน้ำลายลงในของ
เขียว คือพืชพันธุ์ไม้ และในน้ำ ก็เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค
ลงในแหล่งอาหารและแหล่งน้ำที่ผู้คนใช้บริโภค

จรรยา มารยาท และวัตรปฏิบัติของสังคัมพระภิกษุในสมัยพุทธ
กาลที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นไปด้วยเหตุผลหลายประการ คือ

1. เพื่อความสงบสุขในหมู่ภิกษุด้วยกัน
2. เพื่อความเรียบร้อยสำรวมในการแสดงออกทางกิริยา วาจา
(กายสงบ วาจาสงบ)
3. เพื่อไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญแก่บุคคลอื่น
4. ก่อให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา แก่ผู้พบเห็น

การที่ภิกษุทั้งหลายจะประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติ เรื่อง
จรรยา มารยาท และวัตรปฏิบัติจนเป็นนิสัย และเป็นคุณลักษณะของ
พุทธสาวกได้ ย่อมต้องมีสติกำกับจิตให้สำรวมกิริยา สำรวมวาจาตลอด
เวลา การมีจริยาวัตรงาม ตามพระวินัยในพุทธศาสนา จึงไม่เพียงแต่มีผลให้
กายสงบ วาจาสงบ เท่านั้น แต่กลับนำไปสู่ผลอันยิ่งใหญ่ คือ ใจสงบ

พระวินัย เป็นไปเพื่อขัดเกลา จิตใจ กิริยา วาจา เมื่อจิตใจ กิริยา
วาจาสงบ การรับฟังและศึกษาพระสูตร (สูตรตันตปิฎก) อันเป็นเรื่องของ
พระธรรมเทศนาทั่ว ๆ ไป ที่มีประวัติและท้องเรื่องประกอบ ก็ง่ายแก่
การเข้าใจ และนำไปสู่การศึกษาและปฏิบัติธรรมขั้นสูง คือ พระอภิธรรม
(ธรรมะล้วน ๆ) ต่อไป

จริยาวัตรอันสำรวมงดงามจึงเป็นรากฐานสำคัญ ในการ
ทำความศึกษาเพื่อพัฒนาจิตและพัฒนาตนเข้าสู่ความเป็นพุทธะ คือ
ผู้รู้ ผู้ตื่น และผู้เบิกบาน อันเป็นจุดหมายปลายทางของพุทธศาสนา

หนังสืออ้างอิง

พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ
: มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2525